

Varför är heltid vanligare inom bygghandeln än inom klädeshandeln?

Det finns tydliga skillnader mellan män och kvinnor när det gäller heltids- och deltidsarbete. Det gäller såväl inom som mellan olika delbranscher i handeln. Det visar en analys av medlemmars villkor i två olika delbranscher i detaljhandeln. I den mansdominerade bygghandeln har 56 procent heltidsanställningar, medan det endast är 12 procent i den kvinnodominerade klädeshandeln. Inom bygghandeln har 63 procent av männen heltid jämfört med 46 procent av kvinnorna. Inom klädeshandeln har 23 procent av männen heltid mot 11 procent av kvinnorna. Sannolikheten för att ha en heltidsanställning är sex gånger högre om du är en man inom bygghandeln, än om du är en kvinna inom klädeshandeln.

Hur ser fördelningen av kontrakterad arbetstid ut mellan män och kvinnor ut i detaljhandeln? Om vi ser till hela branschen visar den senaste statistiken från 2023 att 39 procent av männen har heltid mot endast 24 procent av kvinnorna. Sannolikheten att du har heltid är därför 63 procent högre om du är man i jämförelse med om du är kvinna.

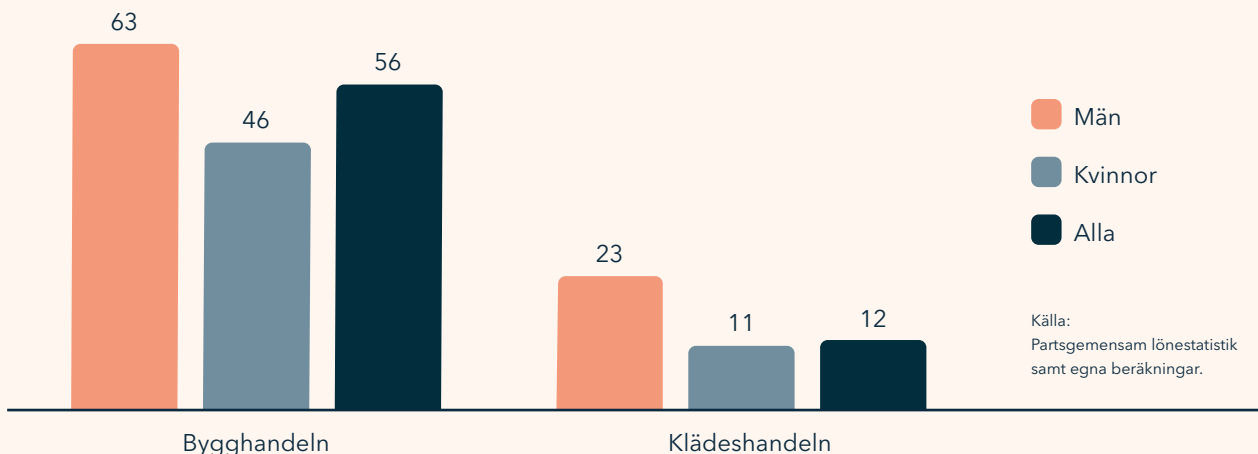
Bygghandel och klädeshandel

Hur ser det ut om vi gör en djupare analys av två delbranscher. Skiljer det sig åt beroende på om en delbransch är mansdominerad eller kvinnodominerad? Vi väljer här att undersöka villkoren för de som är medlemmar i Handels och jobbar i bygg- eller klädeshandeln.

I bygghandeln, som är mansdominerad, är 61 procent av de som arbetar män och 39 procent är kvinnor. Ser vi

Andel heltider i bygghandel och klädeshandel 2023

Andel i procent

till fördelningen av heltider så har 63 procent av männen heltid, mot 46 procent av kvinnorna.

I klädeshandeln, som är kvinnodominerad, är hela 93 procent av de som arbetar där kvinnor och endast 7 procent män. Trots att heltid är mycket ovanligt i klädeshandeln så har män dock mer än dubbelt så hög sannolikhet att ha heltid. Det är 23 procent av män, mot 11 procent av kvinnorna.

Utifrån detta kan vi iakta tre tydliga könsskillnader i arbetstidsvillkoren:

- 1 Heltider är betydligt vanligare i en mansdominerad bransch som bygghandeln. Om du jobbar i bygghandeln är sannolikheten att du har en heltid nästan 5 gånger högre än i klädeshandeln.
- 2 Oavsett vilken av de två branscherna man jobbar inom så har män fler heltider. Det är dubbelt så vanligt att en man i klädeshandeln har heltid i jämförelse med en kvinna i samma bransch.
- 3 Kvinnor tycks lättare kunna få heltid om de arbetar i en mansdominerad bransch. Om du är kvinna i bygghandeln är sannolikheten att du har heltid fyra gånger högre än om du en kvinna i klädeshandeln. Och även om män oftare har heltid oavsett bransch, så påverkas antalet heltider negativt av att de arbetar i en kvinnodominerad bransch.

Flera förklaringar till ojämställdheten

Varför ser det ut så här? Ett vanligt argument för att deltidsarbete dominerar inom detaljhandeln är att det är nödvändigt för att möta kundernas köpvanor och att det i grunden handlar om kundtillströmningen. Kan detta ensamt förklara denna stora skillnad i heltidsanställningar? Företagen i båda delbranscherna har öppet 7 dagar i veckan, och kundtillströmningen skiljer förvisso åt, men inte på något markant vis. Inom

bygghandeln öppnar man generellt tidigare på vardagar 6-7 på morgonen mot normala kl 10 i klädeshandeln. Man stänger ungefär samtidigt 19-20 på kvällen. Bygghandeln har därmed allmänt något längre öppettider och fler kunder under tidig morgon.

Men kan det verkligen vara hela förklaringen? I en annan kvinnodominerad delbransch med ännu längre öppettider, livsmedelshandeln, där 65 procent är kvinnor har endast 21 procent av kvinnorna heltider mot 32 procent av männen². Inom denna bransch ser vi alltså ett liknande könsmonster. En rimlig slutsats är att om även skillnader i kundtillströmning kan ha viss betydelse, så kan den inte förklara den stora skillnaden mellan könen.

Ur ett genusperspektiv är förklaringen snarare att det helt enkelt handlar om kön. De iaktagna könsskillnaderna är så stora att de inte kan bortförklaras. Villkoren på arbetsmarknaden har en tydlig könsuppdelning och det finns en stark kulturell könskodning som leder till att skillnader mellan män och kvinnor befästs beroende på hur vi könsmässigt kodar olika branscher. Mansdominerade branscher har en tydligare arbetskultur av heltider vilket leder till att även kvinnor i dessa branscher gynnas. Kvinnodominerade branscher har en motsatt kultur.

Avslutande diskussion

Av Handels deltidsarbetande medlemmar vill 6 av 10 ha fler timmar på sitt kontrakt eller heltid. Det ofrivilliga deltidsarbetet gör att många har svårt att leva på sin lön, och detta drabbar kvinnor i högre grad än män. Men det måste inte vara så. Det är uppenbarligen möjligt att ha fler heltider i bygghandeln och därför bör det inte vara omöjligt att öka antalet timmar på kontraktet och få fler heltider även i kvinnodominerade branscher såsom klädeshandel och livsmedelshandel.